

108

Kunewalder Jónás,¹

Beadvány az országgyűléshez

1847. szeptember 23

Ú j a b b k i a d á s o k :

Zeller Árpád, *A magyar egyházpolitika, I: 1847–1871* (Budapest: Boruth E. könyvnyomdája, 1894), pp. 4–7

Venetianer Lajos, *A magyar zsidóság története, különös tekintettel gazdasági és művelődési fejlődésére a XIX. században* (Budapest: Fővárosi Nyomda Rt., 1922), második, rövidített kiadás (Budapest: Könyvértékesítő Vállalat, 1986), pp. 158–162

A nagylelkűség, mellyel az ország Rendei ügyünket, az emberiségnek, igazságnak és a haza közjólétének ügyét, az 1840. és 1844. évi országgyűléseken felkarolták, s ez iránti nemes szándékuk nyilatkozmányát ő felsége kegyes színe elébe juttatták, világszerte ismeretes, és a hálának kitörölhetetlen vonásaival van vésve szíveinkbe.

Azonban bármi szilárd alapon nyugodjék is bennünk a bizalom magas kormányunk és bölcs törvényhozásunk jóakarata iránt, bármennyire a kornak igényeihez s századunk műveltségi fokozatához képest döntetett el időközben e kérdés európaszerte, s bármi feleslegesnek láttassék is új kérő szót emelni ezekután: mégsem mulaszthatjuk el, hitsorsosaink nevében azon tiszteletteljes kérelmünket intézni, hogy a legközelebbi országgyűlésen, a hon közös érdekében, a mi állásunkról is szeretettel, jóakarattal és az egésznek közjávára irányzott lelkesedésével megemlékezni, s a közállomány sáncaiba törvényszerűleg leendő felvételésünket hathatós szavával is gyámolítani méltóztassék.

Szeretett hazánkban, melyhez őszinte hű ragaszkodással simulunk, születvén és neveltetvén, a törvény előtt még mindig idegenek gyanánt tekintetünk, s míg a valóságos idegen, bárhonnét is vetődjék, benne szíves elfogadásra és otalomra lelvén, magát polgárosíthatja: tőlünk, bennszülöttektől, ezen jótétemény megtagadtatik. Hogy magyarok legyünk, vala törekvésünk és büszkeségünk, s minden pillanatban azon figyeltetéssel találkozunk, hogy ilyenekül tekinteni magunkat még jogosítva nem vagyunk. És nem a bűnöst éri a kemény büntetés, miszerint saját hazájában idegen lenni kénytelen: de éri mindazokat, kik az isteni gondviselés akaratából izraelitáknak születtek, éri tehát most született ártatlan gyermekeinket, és azonnal születésükkor homlokukra süti a hátravettetés bélyegét, midőn őket még vád sem terheli egyéb annál, hogy Mózes vallásában jöttek a világra, azon vallásban, melynek elveit a (...) csatolmány² felvilágosítja. E

¹ A Kunewalderek közismert pesti termény-nagykereskedők voltak, élénk szerepet játszottak a magyar tőzsde kifejlesztésében is. Jelentős összegekkel segítették az ellenzék mozgalmát s előharcosai voltak a zsidóság megmagyarosításának és egyenjogúsításának. Kunewalder Jónás 1848-ban a zsidó község vezetői közé tartozott; nem sokkal a forradalom után kitért. Kunewalder Lipót az áru- és értéktőzsde egyik alapítója volt. Kunewalder Zsigmond törzsorvosként szolgált a honvédségben.

² A beadvány – itt nem közölt – melléklete.

csatolmány pedig, miután nemcsak igen kitűnő főpapi tekintély által szerkesztett szerintiratunk nyomán, hanem a magyarországi és kapcsolt részekbeli izraeliták összes képviselőinek egyetemes gyűlésében egyértelemmel jóváhagyatott: méltán tekinthető sajátképeni hitvallásunk foglalatának. Ezen állapotot, él bennünk a remény, a nemeslelkű magyar nemzet tovább nem tűrendi. Ha 1791-ben első mutatott példát e tárgyban Európának, 1847-ben sem fog Európa mögött elmaradni, nem fogja tovább a jókat a gonoszokkal, méltókat a méltatlanokkal egyetemlegesen összefogni, nem fogja a hitünkbeli becsületes kereskedőt és gyárost, ki a hazai ipart mozdítja elő, a művészt és tudóst, ki a művelődést és tudományt terjeszti az országban, a kézművest és földművelőt, ki e pályát minden akadályok dacára követi, sorsa javulása iránt végképpen kétségbe ejteni.

Nem titok ugyan előttünk, hogy irányunkban országszerte sok ellenszenv uralkodik, és sokan sokképpen hibáztatnak bennünket. De vajon mind e hibák és sajátságok léteznek-e a valóságban, léteznek-e mindnyájunkban? nem ment-e azoktól senki? az ártatlan a vétkessel egyképpen szenvedjen-e? s végre, e hibák velünk születtek-e, vagy inkább nem az adott viszonyoknak, a számunkra kimutatott nyomasztó helyzetnek szülöttei-e? És ha az izraeliták iránt eddigelé gyakorlott bánásmód ily szomorú és senkinem nem kedvező eredményre vezetett, vajon nem éppen e körülmény szolgál-e legnyomatékosabb bizonyítványául annak, hogy a jelenlegi állapot megmásítása és célszerűbbeli felváltása szükséges? Mindezt bölcsessége, pártatlansága megbírálni és eldönteni képes leszen. Jelesül

a) vajon feloszlik-e a separatismus mindaddig, míg magunkat az ország egyéb lakosaival egyesítve nem látandjuk? míg mindannyian, tekintet nélkül azon életmódra, melyet sajátunkká tettünk s az erkölcsiség és műveltség azon fokozatára, melyet elfoglalunk, a “zsidók” egyedüli, collectiv nevezetével separáltatunk, s ez által kényszerítettünk, statut képezni a statusban?

b) Vajon a terhünkre rótt uzsora megszűnik-e, ameddig a tőkék természetes forgalma, vagyis a földbirtokszerezhetés és művelhetés az izraeliták elől ki van zárva?

c) Vajon a házalás és aljas üzérkedés megszüntetése célba vehető-e, ameddig a szántóföld birtoklása és a kézművességnek városokon és helységeken szabad gyakorolhatása az izraelitáknak más hitvallásokkal egyenlő feltételek alatt meg nem engedtetik?

d) Lehet-e nemesítés és erkölcsi haladás tekintetében általános törekvés a Mózes-vallású magyarok közt, ameddig a tömegek azt látják, hogy hitsorsosaiknak még ama nevezetes része is, melynek hű honszeretete, a többi honlakosok nyelvéhez, erkölcsiéhez, szokásaihoz ragaszkodása és tiszta, erkölcsös életmódja kétségbe nem vonható, politikai tekintetben és polgári viszonyaiban a legaljasabbakkal egy fokon áll?

e) Vajon nem várható-e inkább, hogy maga ezen jobb része is az izraelitáknak ily körülmények közt kedvét veszítendő, s hogy azon magasbra törekvéssel és nemzeti neveléssel, melyre eddigelé hitsorsosait buzdítgatá, mivelhogy az új nemzedék számára kecsesgetőbb jövőt vár, reményeiben netalán újra csalatkozva, végképpen felhagyand, s gyermekeit tudatlanságban tartandja inkább, hogy így őket oly állapot ellenében, melyet máris fájdalommal érez, a nemzetiesen nevelt gyermekekre nézve pedig éppen elviselhetetlennek, sőt, erkölcstelenítőnek tart, érzéketlenséggel övezze? – Végre

f) Vajon háromszázezernyi lakosságnak íme elszomorító állásán részletes engedmények segítenek-e, vagy nem áll-e a haza többi lakosságának is érdekében, bizonyos szilárd rendszert állapítani meg, melynek alapján a most országunkban létező izraelita lakosság benső fejlődése gyámolítottassék s az egészszel egybeforrasztassék és lassankint egyenlő lábra állítottassék, jobb része pedig a magyar izraelitáknak segítségül használtassék, az alsóbb fokon álló hitsorsosaikra leendő befolyás dúsabb eredményeztetésére?

Ezen megjegyzéseinket méltóztassék figyelmére és alapos vizsgálatra méltatni, hogy a haza jól felfogott érdekében minden erők felhasználtassanak, melyek a közhaza virágzatára befolyással lehetnek, s hogy senki Istentől nyert tulajdonai kiművelésében és közhaszonra fordításában gátat ne találjon.

Mély tisztelettel és alázattal maradunk Pesten 1847. szeptember 23-án alázatos szolgálói a magyarországi és kapcsolt részekbeli izraeliták nevében,

a pesti izraelita község e végre megbízott elöljárói és az igazgató választmány,
Kunewalder Jónás, mint elnök